

Till   Utbildnings- och kulturdepartementet
103 33 Stockholm
(berit.bergenheim@educult.se)

Yttrande över Ds 2005:33 Vuxenutbildningslag

Folkbildningsförbundet, studieförbundens intresseorganisation har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerat förslag. Förbundet, en av tre medlemmar i Folkbildningsrådet delar i huvudsak de uppfattningar som Folkbildningsrådet för fram i sitt yttrande och vårt eget yttrande har utformats utifrån detta.

Inledning

I morgondagens samhälle behövs en mångfald av utbildningsvägar, i olika former och vid olika tillfällen i livet. De krav som kommer att ställas på människor i framtiden förutsätter utbildningsalternativ som kan utveckla deras kreativitet, helhetsyn och engagemang. Enbart en instrumentell kunskapssyn kommer inte att kunna svara mot framtidens utmaningar. Framtidens lärmiljöer bör organiseras utifrån från deltagarnas behov snarare än från ett fast utbud.

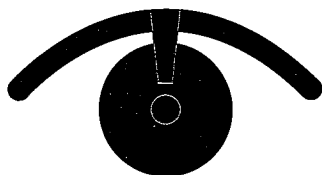
Allmänna synpunkter

Folkbildningsförbundet ser positivt på departementsskrivelsens förslag om en vuxenutbildning som i allt högre grad tar sin utgångspunkt i individens behov av stöd för sitt lärande. Målsättningen bör vara att forma en utbildning för vuxna som i större utsträckning än idag ska anpassas bättre efter varje individs behov och förutsättningar. Det är också värdefullt att de studerandes rättssäkerhet och möjlighet till inflytande uppmärksammas.

För att kunna skapa en vuxenutbildning som passar alla behövs dock olika utbildningsanordnare på arenan. De studerande måste ha möjlighet att göra personliga val. Kommunerna bör stimuleras att i större utsträckning använda friheten till mer flexibla lösningar och nyttja fler anordnare med olika inriktning. Det är viktigt att man utgår från den vuxnes villkor snarare än att bygga på ungdomsskolans organisation.

3.2 En enhetlig vuxenutbildningslag

I utvecklingen av en ny infrastruktur för vuxnas lärande har ett av syftena varit att skapa en större mångfald i både studieformer och anordnarskap. Det har varit förvirrande med begreppen komvux och kommunal vuxenutbildning eftersom det med den terminologin framstår som om kommunen också är utförare. Därför är det bra att dessa benämningar inte används i den nya lagen. Folkbildningsförbundet anser dock inte att det begrepp som nu ska

gälla för tre av de utbildningsformer som lagen handlar om, nämligen *kommunal utbildning för vuxna*, löser problemet. Det finns ingen anledning att betona det kommunala i detta sammanhang även om kommunen är ansvarig. I stället bör de olika utbildningsformerna benämnas som *grundläggande* respektive *gymnasial utbildning* samt *påbyggnadsutbildning*.

Kapitel 4 Huvudmän och ansvarsfördelning

4.1.1. Verksamhet på entreprenad

Under Kunskapslyftet kunde kommunerna, med stöd av den särskilda förordningen, uppdra åt en folkhögskola att genomföra folkhögskolekurser, där studieomdöme skulle utfärdas efter kursen. För att stödja mångfalden i vuxnas lärande, bör det tydligt framgå att denna möjlighet också ska gälla i fortsättningen och utvidgas till studieförbundens utbildningsverksamhet. Möjligheten bör omfatta samtliga de skolformer och nivåer som behandlas i vuxenutbildningslagen.

När det gäller läroplansbunden vuxenutbildning och svenskundervisning för invandrare, så har studieförbunden och i någon mån folkhögskolorna under senare år genomfört utbildningar på entreprenad/uppdrag från kommunerna. Ett problem i samband med detta är att när betyg ska ges över genomgångna kurser, utfärdas dessa enligt nuvarande bestämmelser av rektorn för kommunens vuxenutbildning, som i övrigt inte varit inkopplad vid genomförandet av utbildningen. Enligt Folkbildningsförbundets uppfattning bör detta istället göras av utbildningsanordnaren själv vilket också föreslås i departementsskrivelsen 2005:35 om rätten att sätta betyg. Det bör gälla dels rätten att sätta betyg, dels att utfärda dessa. Se särskilt yttrande.

4.1.6 Studie- och yrkesvägledning

Folkbildningsförbundet finner det angeläget att alla vuxna erbjuds studievägledning. Fokus bör sättas på dem som inte redan finns inskrivna i någon utbildningsform. Folkbildningsförbundet vill påtala behovet av myndighetssamarbete för att kunna erbjuda en flexibel nationell studie- och yrkesvägledningstjänst med hjälp av ny kommunikationsteknik. Målet bör vara en gemensam, nationell ingång för att hitta vägledning, en form av nationell studievägledningsportal. Denna skulle kunna kopplas till den nationella utbildningsportalen där man kan nå studievägledare inom olika skolformer via e-post, telefon eller webbkameramöten.

6. Bedömning och betyg

Folkbildningsförbundet anser det rimligt att när ett uppdrag ges åt en anordnare att genomföra utbildning bör det också ingå i uppdraget att utfärda betyg. Också när svenskundervisningen är integrerad i en annan utbildning, utan att formellt vara en sfi-kurs, bör folkhögskolan eller studieförbundet kunna utfärda intyg om kunskaper som motsvarar godkänd utbildning i svenska för invandrare. Som framgår av vårt yttrande över betygsrätten, anser Folkbildningsförbundet också att andra former än gymnasiebetyg behövs för att värdera vuxnas kunskaper.

6.4 Validering

Det är bra att problematiken med validering uppmärksammas. Att kunna få en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats, är en förutsättning i ett samhälle där lärande och bildning i ökad utsträckning sker genom hela livet och på en rad olika arenor i samhället. Validering och särskild prövning bör vara avgiftsfri för den som tidigare inte har betyg i ämnet eller kursen. Validering och prövning ska kunna delegeras till utbildningsanordnare som genomför utbildning på entreprenad åt kommunen.

8. Utbildning för vuxna med utvecklingsstörning

Folkbildningsförbundet är positivt till förslaget att vuxna med utvecklingsstörning ska ges samma rätt till utbildning som övriga vuxna och att det införs en skyldighet för kommunerna att tillhandahålla sådan utbildning.

9. Utbildning i svenska för invandrare

Folkbildningsförbundet är positiva till insatserna inom området samordnas och SFI integreras i den övriga vuxenutbildningen. Inte minst mot bakgrund av de studerandes behov av vägledning och validering.

Folkbildningsförbundet stödjer förslaget att en skyldighet införs för kommunerna att erbjuda alla flyktingar och andra invandrare inom utbildning i svenska för invandrare en miniminivå av lärarledd undervisning per vecka. Undervisningen får dock inte begränsas till att enbart gälla svenska språket. Ett bredare perspektiv där demokrati, jämställdhet och samhällsfrågor ingår är viktiga delar för helheten i undervisningen.

Folkbildningen har utvecklat en väl fungerande pedagogik för att möta deltagare med olika utbildningsbakgrund och har goda erfarenheter av att i verksamhet möta nya medborgare i Sverige. Det finns inom studieförbund en stor erfarenhet och kompetens att möta invandrare och ge en för dem väl anpassad språkträning. Det är Folkbildningsförbundets uppfattning att kommunerna hittills i för liten utsträckning tagit tillvara den mångfald och flexibilitet som folkbildningen kan erbjuda som sfi-anordnare.

Studieförbund har också erfarenheter av undervisning för vuxna med utvecklingsstörning. De skulle därför kunna erbjuda väl anpassad utbildning även för invandrade vuxna med denna funktionsnedsättning eller med andra funktionshinder.

Övriga synpunkter

Folkbildningsförbundet vill uppmärksamma behovet av förstärkta insatser för att stödja deltagare med funktionshinder. Inte minst är det viktigt med en kvalificerad kartläggning och vägledning för att upptäcka vilka behov som kan föreligga. Material- och metodutveckling är väsentliga liksom kompetensutveckling för lärare och vägledare. Folkbildningen är den del av vuxenutbildningen som hittills har mest erfarenhet av vuxna studerande med funktionshinder och bör ses som en resurs för både metodutveckling och genomförande av utbildning för berörda studerandegrupper. Grundhållningen måste vara att en vuxen studerande med funktionshinder ska kunna välja skolform som alla andra.

Folkbildningsförbundet anser inte att förslaget till ny vuxenutbildningslag tillräckligt beaktar vuxenstuderande som är i behov av särskilt stöd.

FOLKBILDNINGSFÖRBUNDET
Studieförbundens intresseorganisation

Ann-Mari Lindgren
Adm chef
eu